

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Arminen, U.-M., Lund, V. (2013) Valokuvaus pedagogisena välineenä KOULII-hankkeessa. Teoksessa Briitta Hiitola (toim.) KOULII-hanke. Koulutuksen Innovaatio & Integraatio 2010-2013. Omnian julkaisuja C 13. Espoo: Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, 7-18.

URL: https://www.omnia.fi/sites/default/files/koulii_loppuraportti.pdf

VALOKUVAUS PEDAGOGISENA VÄLINEENÄ KOULII – HANKKEESSA

Ulla-Maija Arminen ja Virpi Lund

“TÄS ON SE KAUKOPUTKI”

Tarkoituksesta ja kysymyksenasettelusta

KOULII -hankkeen yhtenä tarkoituksena oli saada aikaan toimintamalli oppilaitosten väliselle yhteistyölle, joka mahdollistaa yhteiset opinnot, kehittämishankkeet ja oppimispolun ammatillisen toisen asteen opinnoista ammattikorkeakouluopintoihin. Tarkoituksena oli toteuttaa oppilaitosten opettajien ja oppilaiden kanssa yhdessä opetuskokeiluja. Opintojaksoiksi näissä opetuskokeilussa valikoituivat kuvallinen ilmaisu sekä varhaiskasvatus ja toteuttajajoukoksi sosionomiopiskelijat ja lähihoitajaopiskelijat. Menetelmäksi valittiin valokuvaaminen lasten, nuorten ja aikuisten asukkaiden kanssa (ESR Projektihakemus KOULII -hankkeelle, 2010).

Valokuvausprojektit toteutti KOULII -hankkeen Parasta arkea -pilotti ja tarkoituksena oli tallentaa uuden rakenteilla olevan Espoon Suurpellon asuinalueen historiaa, monimuotoisuutta, vuodenaikoja ja rakentamista eri-ikäisten ihmisten silmin.

Asuinalueen valokuvaamisen avulla haluttiin saada selville ajatuksia rakenteilla olevasta asuinalueesta. Tavoitteena oli kuulla kuvaajien mielipiteitä luonnosta, taloista, liikenteestä, leikkipaikoista ja rakennustyömaasta. Kuvaajien ajatuksia kirjattiin ylös mm. sadutuksen avulla sekä havainnoimalla ja valokuvaamalla kuvaamiskertoja.

Ennen valokuvausprojektin aloittamista ilmeni monia kysymyksiä esim. miten oppilaitosten opettajien yhteissuunnittelu ja lukujärjestysten tekeminen onnistuu. Toisena kysymyksenä oli se, miten eri koulutusasteilla ja opintovaiheissa olevien opiskelijoiden yleiset, yhteiset ja omat oppimistavoitteet toteutuisivat. Kolmanneksi kysyttiin, miten saadaan asiakkaiden mielipide ja osallisuus esiin, miten se viitoittaa opintojen tavoitteita sekä mitä uutta yhteinen hanketoteutus tuo. Ajatuksena oli myös saada tietoa kentän yhteistyökumppaneista, asiakkaiden tarpeista, onko tällainen toiminta hyödyllistä ja sitouttaako tämän tyyppinen toiminta oppilaita. Viimeisenä kysymyksenä oli op-

pilaitosten opinto-ohjaajien yhteistyö opintojen jatkumon ja hyväksi lukemisen mahdollistamiseksi.

Suurpelto lapsen silmin – Valokuvausprojektin toteutus

Ulla-Maija Arminen ja Virpi Lund

Ensimmäiseksi käytännön yhteistyöksi valittiin lasten kanssa toteutettava valokuvausprojekti. Tässä opetuskokeilussa tarkoituksena oli toteuttaa käytännössä eriasteisten oppilaitosten opettajien ja oppilaiden yhteistyöprojekti (Laurea ja Omnia). Opintojakoiksi valittiin varhaiskasvatus ja kuvallinen ilmaisu. Yhteisinä tavoitteina oli antaa lapsille mahdollisuus ilmaista näkemyksensä Suurpellon asuinalueen rakentamisesta, oppia saduttamista, valokuvaamista ja lasten osallisuutta. Tavoitteina sosionomiopiskelijoiden opinnoissa oli toiminnan alkusuunnittelu sekä teorian ja käytännön vuoropuhelu. Lisäksi tavoitteena oli tulevan työelämäkumppanuuden syventäminen tuntemalla toisen asteen opiskelijoiden opintopolkua. Tavoitteet lähihoitajaopiskelijoiden opinnoissa oli ymmärtää ja tutustua ammattikorkeakoulun opiskelutapaan sekä huomata oman oppimispolun toteuttamisen mahdollisuudet jatko-opinnoissa ammattikorkeaoopinnoissa. Molempien oppilaitosten opiskelijoiden tavoitteina oli yhteisesti suunnitella, toteuttaa ja arvioida valokuvausprojekti lasten kanssa (Laurea Opetussuunnitelma 2009, Omnia opetussuunnitelma 2009).

Oppilaitosten opettajat suunnittelivat lukujärjestykset yhteensopiviksi joulukuussa 2010, ja varsinainen sisällöllinen yhteis-

työ aloitettiin tammikuussa 2011, jolloin suunniteltiin tarkempi aikataulu ja työnjako. Sosionomiopiskelijoita oli 7, lähihoitajaopiskelijoita oli 19 ja opettajia oli 3. Sosionomiopiskelijat olivat kutsuneet mukaan heille tuttuja lapsia 7. Opettajista 2 oli kasvatustieteellisten aineiden opettajia ja 1 kuvaamataidon opettaja. Opiskelijoiden ryhmät muodostuivat yhdestä sosionomi-opiskelijasta sekä 3 lähihoitajaopiskelijasta. Ryhmissä 18.1.2011 opiskelijat ryhmäytyivät ja suunnittelivat tulevaa valokuvausprojektin retkipäivää Suurpellon asuinalueelle sekä sen jälkeen pidettävää lasten taidepajatyöskentelyä.

Valokuvausprojektin retkipäivä toteutui Suurpellon alueella 5.2.2011. Mukana olivat 25 opiskelijaa, 7 lasta ja 1 opettaja. Lapset olivat 2–11 -vuotiaita, opiskelijoille tuttuja, mutta keskenään toisilleen vieraita lapsia. Lasten annettiin tutustua toisiinsa rauhassa leikkien päiväkodin piha-alueella ennen varsinaista retkeä. Tutustumisleikkien jälkeen opiskelijat jakaantuivat sovituihin pienryhmiin, siirtyivät päiväkodin pihalta asuinalueelle lasten kanssa ja varsinainen valokuvaaminen alkoi. Pienryhmät koostuivat nyt 4 opiskelijasta ja 1 lapsesta. Opiskelijoista 2 ohjeisti lasta valokuvaukseen ja keskittyi lasten ajatusten kuuntelemiseen ja kirjaamiseen ja 2 opiskelijaa dokumentoi eli otti valokuvia heidän toiminnastaan. Lapset johdattelivat pienryhmää eteenpäin ja toiminta eteni lapsen ehdoilla. Lapset eivät liikuneet laajalle alueelle, vaan löysivät kiinnostuksen kohteensa lähimaastosta. Pienryhmät hajaantuivat pikku hiljaa toisistaan. Osa lähti luontoon, osa kiinnostui rakennustyömaasta ja osa halusi pysytellä päiväkodin lähellä. Lapset tutustuivat kaivinkoneisiin ja muihin rakennustyömaakoneisiin sekä lumikasoihin ja kokeilivat mäenlaskua. Työmaakuopat, montut, lätäköt sekä vesileikit kiinnostivat lapsia. Myös lasten pihatelineet olivat

KAIKKI PAIKALLA, VALOKUVAUSRETKI VOI ALKAA

kuvauskohteena. Opiskelijat ottivat valokuvia lapsista heidän toiveidensa mukaisesti ja esittelivät kameroitaan ja juttelivat lasten kanssa sekä kannustivat lapsia itsenäiseen valokuvaukseen. Pikku hiljaa lapset alkoivat ottaa kuvia ja opiskelijat auttoivat lapsia kuvaamisessa. Suosituimpia valokuvakohteita

olivat kuvat työmaakoneista, vesielementit ja lumi sekä toiset lapset. Lapset viihtyivät ja uppoutuivat uuden asuinalueen kuvaamiseen. Lasten ottamia kuvia kertyi kaiken kaikkiaan 250. Opiskelijoiden ottamia kuvia kertyi noin 300.

"NÄIN KAMERA TOIMII"

LAPSEN NÄKÖKULMA

"TRAKTORILLA TEHDÄÄN TÖITÄ"

VALOKUVAAMINEN
VAATII KESKITTYMISTÄ

"NE ROSKIKSET OLI SEMMOSIA, ETTÄ NIISTÄ MENI PUTKI MAAN ALLE. MEIÄN ROSKIS ON SELLANEN PIKKUNEN TALO. OLI SE JOTENKI ERILAINEN."

"KU TÄSSÄ RAPAKOSSA OLI NIITÄ KEPPEJÄ JA JOS SINNE MENIS, NII SIT UPPOAIS, EIKÄ SINNE KANNATA MENNÄ."

Seuraavalla viikolla 10.2.2011 iltapäivällä opiskelijat pitivät taidepajan retkellä olleille lapsille. Pajan tarkoituksena oli käydä retkipäivän tunteja ja ajatuksia läpi sekä työstää valokuvakollaaseja ja saduttaa lapsia. Lapset otettiin vastaan yksilöllisesti

sitä mukaa kun he tulivat ja toiminta aloitettiin saman tien. Pienryhmien kokoonpano oli sama kuin retkipäivänä ja pääpaino oli nyt lasten saduttamisessa ja askartelun avustamisessa. Lisäksi dokumentoinnin vastuupiskelijat tallensivat työpajan

"TÄÄ ON KUKKAPUU. SE ON ERIKOINEN. SINISET ON SIITEPÖLYÄ. SIT NE PUNASET ON SELLASTA SIITEPÖLYSSÄ OLEVAA HUNAJAA, JOTKA ON LAITTANU SIIHEN MEHILÄISET."

"KESÄLLÄ SIELLÄ PAISTAA AURINKO. KESÄLLÄ VOISI PELATA JALKAPALLOA."

TAIDEPAJATYÖSKENTELYÄ RETKEN JÄLKEEN.

toiminnan valokuvien. Lapset työskentelivät erittäin keskittyneesti ja lopputuotoksena oli isoja ja värikkäitä valokuvakollaa-seja. Saduttaminen tapahtui rauhallisesti toisessa huoneessa.

Valokuvausprojektin purku- ja arviointitilaisuus pidettiin 16.2.2011 opiskelijoiden ja opettajien kesken. Valokuvausprojekti käytiin läpi osissa ja opiskelijat saivat ilmaista mielipiteensä ja kehittämisehdotuksensa projektista. Opiskelijat toivat esille mielipiteensä, kehittämistoiveensa ja onnistumisen kokemuksensa yhteisestä uudentyypisestä työskentelystä. Lisäksi opiskelijoilta kerättiin kirjallinen itsearviointi, joka oli tehty KOULII-hankkeen opetus- ja tapahtumakokeiluja varten. Opettajat jatkoivat valokuvien työstämistä valitsemalla valokuvanäyttelyyn tulevat valokuvat, painattamalla ne mainostuimistossa, kehystämällä kuvat sekä pystyttämällä näyttelyyn. Yhteisen työskentelyn lopputulos huipentui 8.3.2011 pidettyyn valokuvanäyttelyyn "Suurpelto lapsen silmin". Näyttely pidettiin Maakirjan päiväkodissa "Pitkiä Pellavia!"-tapahtuman yhteydessä. Näyttelyssä kävi noin 250 vierasta kahden tunnin

VALOKUVANÄYTTELY "SUURPELTO LAPSEN SILMIN" 8.3.2011 PITKIÄ PELLAVIA! -TAPAHTUMASSA

aikana ja se herätti mielenkiintoa ja sai myönteistä palautetta kävijöiltä. Tämän jälkeen näyttely siirtyi hankkeessa mukana olleisiin oppilaitoksiin.

Suurpelto lapsen silmin -valokuvausprojektista valmistettiin artikkeli Lahden "Innovations for Competence Management"-konferenssiin 19.-20.5.2011 ja projekti esiteltiin siellä Innovatiiviset koulutusorganisaatiot -työpajassa käytännön kehittämistyönä.

Tulosten sovellettavuus

Yhteisten työelämähankkeiden toteuttaminen on mahdollista. Opiskelijat olivat innostuneita ja kiinnostuneita työskentelemään keskenään. Projektin aikana opiskelijat huomasivat, että opinnoissa on yhteneväisyyksiä sekä eroja; ammattikorkeakouluopiskelu on itsenäisempää ja työelämälähtöistä sekä tieteellisiin tutkimuksiin ja teoriakytkentöihin perustuvaa. Toisen asteen opinnot ovat opettajalähtöisempiä ja käytännön työelämään valmentavia ja toiminnallisempia. Huomioitavaa oli se, että projektin toteutuksessa opiskelijat olivat valmiita ottamaan omat vastualueensa suunnitelmien mukaisesti. Osa toisen asteen opiskelijoista kiinnostui jatko-opinnoista ammattikorkeakoulussa. (KOULII -hankeraportti, 2011).

Oppimistulokset olivat sidoksissa opiskelijan motivaatioon ja sitoutuneisuuteen. Tämän tyyppinen opiskelu vaatii tiimityötaitoja, jotta työskentely vieraiden opettajien ja opiskelijoiden kanssa sujuisi. Lisäksi opettajien tuki ja ohjaus nousi opiskelijoiden arvioinnissa tärkeäksi. Teorian ymmärtäminen esim. lasten eri ikä- ja kehitysvaiheiden ominaisuuksista oli pohja toiminnan suunnittelulle ja toteutukselle. Työmenetelmien opetusta yhteisesti kaivattiin enemmän esim. kameroiden käytöstä ja ohjeistuksesta kohderyhmälle. Toiminnallisten menetelmien käyttö kuten sadutus, valokuvaus ja taidepajatyöskentely soveltuvat opiskelijoille koulutusasteesta riippumatta (KOULII -hankeraportti, 2011).

Opettajien sitoutuminen yhteistoimintaan ja ajallisten resurssien mahdollistaminen ovat edellytyksiä toiminnan onnistumiselle, samoin kuin riittävä määrä opettajia suhteessa opiskelijoihin. Joustavuutta tarvitaan, koska etukäteen on vaikea tietää opintojaksoille osallistuvien tarkkaa määrää. Jotta opiskelijat hyötyisivät suoritetuista opintokokonaisuuksista jatkossa tulee oppilaitosten opinto-ohjaajien sopia yhteistyössä aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta (Haltia & Jaakkola, 2009).

Asiakkaiden tarpeista saatua tietoa hyödynnetään myöhemmin valokuvanäyttelyn kierrättämisellä eri paikoissa sekä alueen päiväkodin lasten mukaan ottamisella tuleviin projekteihin ja mahdollisesti valokuvaamisen laajentamisella eri ikä- ja asukasryhmiin eri vuodenaikoina sekä valokuvaamisen lisäkoulutuksella. Mielenkiintoista on tallentaa alueen rakentamisen eri vaiheita ja historiaa valokuvaamisen avulla.

Puheenvuoro ihmiselle - Suurpelto asukkaan silmin

Virpi Lund

Parasta Arkea -pilotin toinen valokuvausprojekti toteutettiin loppuvuodesta 2011 ja alkuvuodesta 2012. Ensivalmistelut teki Laurea kuvallisen ilmaisun lehtori loka-joulukuussa 2011

ja niihin kuului lukujärjestyksen laadinta, luokkien varaus, vapaaehtoisten asukasvalokuvaajien rekrytointi ja lämpimien iltaisin avoinna olevien kokoontumistilojen kartoitus Suurpellon alueelta, kameroiden, muistitikkujen ja muiden tarvikkeiden valmistelu, yhteistyökumppanin mukaan kutsuminen, joka tässä tapauksessa oli Helinä Rautavaara -museon museonjohtaja Maria Koskijoki sekä opas Elina Mäkilä, yhteistyöstä sopiminen Omnian mediaharjoittelija Jarno Paavolan kanssa sekä suunnittelu Laurea yliopettaja Soile Juujärven kanssa. Vapaaehtoisia Suurpellon asukkaita kuvaajiksi oltiin etsitty lehti-ilmoitusten ja mainosten avulla sekä erilaisten tapahtumien yhteydessä. Vapaaehtoisia kuvaajia löytyikin 14 Suurpellon alueelta. Osallistua saivat myös ne, jotka vasta suunnittelivat muuttoa alueelle.

Laurea-ammattikorkeakoulun 28 toisen vuoden sosionomiopiskelijaa aloittivat kuvallisen ilmaisun Voimaannuttava Ilmaisun opintojakson 11.1. 2012, jolloin Helinä Rautavaara -museon asiantuntijat kertoivat opiskelijoille osallisuutta lisäävistä valokuvausmahdollisuuksista, yhteisöllisistä työpajoista ja tekemistään valokuvausprojekteista. Heille esiteltiin Photovoice-menetelmää käytännön esimerkkien ja harjoitusten avulla. Opiskelijoille kerrottiin tulevan valokuvausprojektin ohjeistus ja tehtäväksiänto. He tuottivat tapaamisen aikana yhdessä tehtävänsä kysymyksen asettelun sekä toimintamallit asiakkaiden tapaamiseen. Lisäksi kerrottiin kamerankäytön mahdollisuuksista, tallennusohjeita, aikataulut, käytettävissä olevista resursseista

HEINI PITKÄNEN: "URBAANI KERROSTALOSAUNAMME, JONKA IKKUNANÄKYMÄ HERÄTTÄÄ VIERAISSA MONENLAISIA REAKTIOITA JA JOKO IHASTUTTAA TAI VIHASTUTTAA. ASUKKAAT PITÄVÄT SIITÄ HYVIN PALJON."

TUOMO RANTANEN: USKO TULEVAAN

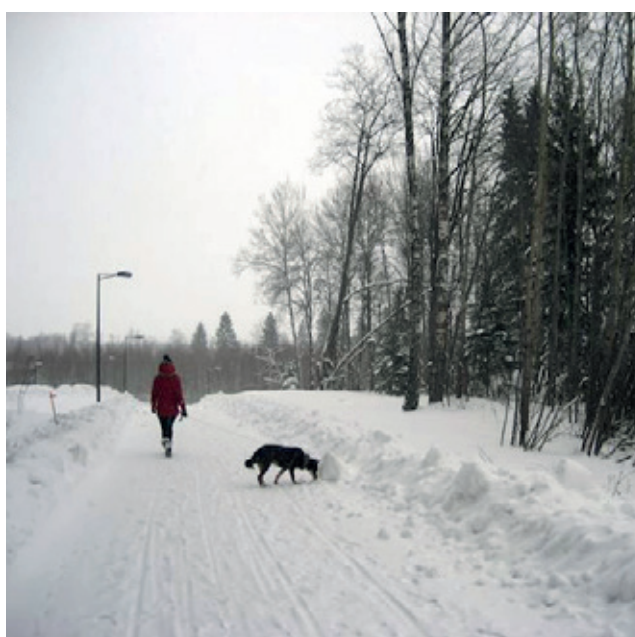
KUTSUVA KESÄMAISEMA

ja tiloista. Opiskelijoille jaettiin vapaaehtoisiksi lupautuneiden asukasvalokuvaajien yhteystiedot, joihin heidän tuli ottaa yhteyttä ennen seuraavaa tapaamista. Ensimmäisen yhteydenoton ja oman esittäytymisen tärkeyttä ja merkitystä korostettiin ja harjoiteltiin. Kuvaajat ja opiskelijat jaettiin sekaisin ryhmiin. Kussakin ryhmässä oli yksi asukas ja kaksi opiskelijaa.

Opettajan ja opiskelijoiden toinen tapaaminen oli 19.1.2012 Suurpellon alueen Infopaviljongissa, joka on alueen yhteinen kohtauspaikka. Mukaan sai myös tulla asukkaita, jos opiskelijat olivat asiasta heidän kanssaan sopineet. Tapaamiskerrassa keskusteltiin ensimmäisestä yhteydenotosta asukkaaseen mm. millaisina ajankohtina opiskelijat ja asukas olivat päättäneet

TALVINEN KÄVELY

ELINA BÄCKSTRÖM: ULKOILIJAT

"PUHEENVUORO IHMISELLE – SUURPELTO ASUKKAAN SILMIN" -NÄYTTELYN AVAJAISET OLIVAT 8.3.2012 PITKIÄ PELLAVIA! -TAPAHTUMASSA SUURPELLON INFOPÄVILJONGISSA.

valokuvata, missä he tapaisivat ja katselisivat otoksiaan, kerättiin kamerankäytön lisävinkkejä ja painotettiin valokuvien julkaisuluvan allekirjoittamista. Tässä tapaamisessa suunniteltiin myös ryhmätapaamisten järjestelyistä (näihin pyrittiäisiin), sovittiin väritulostamisesta, annettiin ohjeita tiedonkeruuseen, tallentamiseen ja tarinoiden dokumentoimiseen. Opiskelijat vastuutettiin pitämään yhteyttä "omaan" asukkaaseensa ja pitämään hänet ajan tasalla projektin etenemisestä.

Seuraavien viikkojen aikana opiskelijoiden oli määrä toteuttaa neljästä kuuteen valokuvaus- ja tarinankerukertoja pienissä tai suuremmissa ryhmissä asukasvalokuvaajien kanssa suunnitellusti ja itse toiminnasta vastaten. Näissä tapaamisissa valokuvattiin, kuunneltiin toisten näkemyksiä ja ääntä, tehtiin alustavia kuvavalintoja ja kuvatekstejä lopulliseen näyttelyyn ja rakennettiin alueen yhteistä tarinaa. Tätä vaihetta kutsuttiin tiedonkeruuvaiheeksi. Samalla pidettiin sähköisessä oppimisympäristössä päiväkirjaa projektin tapahtumista, josta voitiin seurata, mitä milloinkin oli tapahtunut.

Viimeinen tapaaminen 16.2.2012 oli opiskelijoiden, opettajan ja asukkaiden yhteistapaaminen, jota kutsuttiin "Kuvista tarinoiksi -pajaksi". Kukin asukas valitsi kaksi valokuvaa näyttelyyn, jossa kuvaan liittyi saumattomasti asukkaan kertoma tarina. Nämä 28 valokuvaa asetettiin luokan seinälle suurennettuina ja numeroituina. Jokainen sai valita ja asettaa liimalapun sellaisen kuvan kohdalle, joka miellytti eniten. Eniten lappuja keränneet valokuvat muodostivat näin seuraavan kierroksen otsikkokuvat ja ne nostettiin muiden kuvien yläpuolelle. Otsikkokuviksi valittiin 4 eniten ääniä saanutta valokuvaa, joille annettiin teemanimi. Seuraavaksi keskityttiin katsomaan otsikkokuvia ja pohdittiin 4 hengen ryhmissä, mitkä alemmista kuvista voisi liittyä

johonkin otsikkokuvan teemaan. Jokaisen otsikkokuvan kanssa toimittiin samoin ja jäljellä olevat valokuvat sijoituivat tasaisesti teemaotsikkojen alle. Asioista ja näkemyksistä keskusteltiin ja pyrittiin pääsemään yhteisymmärrykseen. Jokaisessa 4 teemassa oli nyt 7 valokuvaa. Seuraavaksi kuvat irrotettiin seinästä ja ne asetettiin rullapaperin päälle. Osallistujat ryhmäytyivät kuvien ympärille ja alkoivat hahmotella kuvista muodostuvaa yhteistä tarinaa. Yhdessä erilaisia kuvayhdistelmiä sommitellen saatiin tarinan erilaisia ääniä kuuluviin, keksittiin tarinalle nimi, kirjoitettiin tarina ja liitettiin osallistujien nimet mukaan. Lopuksi suunniteltiin kuvien lopullista painatusta, tarkastettiin kuvien laatu, huolehdittiin kuvien ja tekstien numeroinnista ja siirrettiin tuotokset muistitikuille oikeaan järjestykseen.

"Puheenvuoro ihmiselle – Suurpelto asukkaan silmin" -näyttelyn avajaiset olivat 8.3.2012 Pitkiä Pellavia! -tapahtumassa Suurpellon Infopäviljongissa. Mukana olivat asukkaat, opiskelijat, opettajat, mediaharjoittelija, Helinä Rautavaara-museon asiantuntijat, esiintyjä ja yleisöä. Näyttely koostui 5 kokoon rullaantuvasta roll-upista, joissa valokuvien teemoina oli Photovoive -menetelmän esittely sekä teemat Piirtoa vaille valmis, Yhteisöllisyyden henki, Kävelyllä ja Koti on siellä, missä sydän on. Näyttelystä kirjoitettiin mm. Länsiväylä-lehdessä. Suurpelto asukkaan silmin -valokuvanäyttelyn mahdollistivat Kuntayhtymä Omnia ja Laurea-ammattikorkeakoulun Koulii -hanke ja Suurpellon markkinointi Oy.

Valokuvanäyttely on kiertänyt useissa Espoon kirjastoissa, kouluissa, näyttelytiloissa, tilaisuuksissa, Espoon valtuustosalissa, Suurpellon markkinointitalassa, Weegee-talossa ja se kiertää edelleen. Näyttely on saanut myönteistä palautetta ja herättänyt ihastusta. Valokuvanäyttely oli esillä KOULII -hankkeen

NUORET SUURPELLOSSA SYYSKUU 2012

päätösseminaarissa 21.11.2012 ja siitä on tehty abstrakti Kuopion Kansainvälisen konferenssin COEHREN posterinäyttelyyn 17.-19.4.2013.

PhotoVoice-menetelmä käyttäjätiedon lähteenä

PhotoVoice -valokuvausmenetelmän avulla on helppo tapa lähestyä ihmisen ajatuksia ja mielipiteitä. Sen tavoitteena on rohkaista ihmistä tuomaan esille hänelle tärkeitä asioita, valokuvata yhdessä ja tutustua toisiin ihmisiin. Samalla käynnistyy yhteisön voimaannuttava yhdessäolon prosessi. Tarkoituksena on ohjatusti synnyttää keskustelua ja yhteistä tarinaa samasta teemasta. (Berg & Lune, 2011).

Tavoitteena oli valokuvaamisen avulla tuoda asukkaiden ääni kuuluviin asuinalueen laadun arvioinnissa. PhotoVoice -menetelmän avulla etsittiin sellaisia asioita, joita asukkaat kokevat itselleen tärkeiksi. Samalla keskusteltiin alueen vahuuksista ja heikkouksista sekä asukkaiden yhteisestä tarinasta. Valokuvausprojektin aloittaman prosessin toivotaan syventävän asukkaiden ja asuntoalueen suunnittelijoiden välistä yhteistyötä ja tuovan asukkaiden äänen kuuluviin asuinalueen arvioinnissa. (Berg & Lune, 2011).

”Sain kuulla projektista Suurpeltoseuran perustamiskokouksessa, jossa Koullii -hankkeen edustaja pyysi kiinnostuneita osallistumaan projektiin. Tähän oli helppo innostua.”

”Sovimme käytännön järjestelyistä puhelimitse ja sähköpostitse. Yhteyttä ottaneet opiskelijat olivat ystävällisiä ja innostuneita.”

”Oli mukavaa ja tuli ajateltua omaa asuinympäristöään ja perheen tarinaa uudella tavalla.”

”Myönteinen kokemus. Yhdenlainen, hauska tapa kasvattaa juuria uudelle asuinalueelle.”

Suurpelto nuoren silmin – valokuvausprojekti

Ulla-Maija Arminen

Syyskuussa 2012 toteutettiin kolmas Parasta arkea - pilotin valokuvausprojekti, joka oli nimeltään Suurpelto nuoren silmin. Koska Parasta arkea - pilotilla oli jo muiden projektien avulla saatua tietoa lapsilta ja aikuisilta, haluttiin tämän valokuvausprojektin toteuttajiksi nuoret. Suurpelto nuoren silmin -valokuvausprojekti toteutettiin Omnian ammattiopiston lähihoitajaryhmän kanssa. Ryhmä oli aloittanut opiskelunsa elokuussa 2012.

Suurpelto nuoren silmin -valokuvausprojektin tarkoituksena oli antaa nuorille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä Suurpellon rakenteilla olevasta asuinalueesta ja rohkaista heitä etsimään ja valokuvaamaan mielipaikkansa Suurpellossa. Tavoitteena

oli saada nuorten ääni kuuluville. Kysymyksiä esitettiin, mitkä paikat uudessa asuinalueessa kiinnostavat nuoria ja miksi sekä mitä näissä mielipaikoissa voisi tehdä.

Valokuvausprojektin toteutti 23 elokuussa 2012 opiskelunsa aloittanut lähihoitajaopiskelijaa. Luokka on ensimmäinen kansainvälisyyspolkua opiskeleva opiskelijaryhmä kuntayhtymä Omniassa. Opettajista oli mukana luokan ryhmänohjaaja sekä yksi alkusyksyllä luokkaa opettanut opettaja. Opiskelijoista seitsemän oli poikia ja 16 tyttöä. Suurin osa opiskelijoista oli 16-vuotiaita, luokassa on kaksi täysi-ikäistä opiskelijaa (22v ja 19v.). Projektiin integroitiin kaksi lähihoitajien vapaasti valittavien opintojen opintokokonaisuutta; Maailman kansalaisuus 1, (Kansainvälisyyspolku -opintoja) ja Nuoren maailma.

Valokuvausprojekti koostui monesta eri osasta. Projekti aloitettiin tutustumalla ensin KOULII -hankkeeseen, Parasta arkea -pilottiin ja sen toimintaan sekä Suurpellon asuinalueeseen. Opettaja kertoi opiskelijoille KOULII -hankkeen tavoitteista ja toiminnasta ja Parasta arkea pilotin sekä Laurean ja Omnian yhteisistä projekteista. Lisäksi katseltiin Suurpelto lapsen silmin -valokuvausprojektin valokuvat. Suurpellon nettisivut antoivat opiskelijoille kattavan kuvan alueesta. Valokuvaamisen teoriaopetus keskittyi lähinnä kameran käytön opiskeluun sekä aihealueen rajaamiseen.

Varsinainen valokuvaaminen tapahtui Suurpellossa 18.9.2012. Paikalle saapui 20 opiskelijaa ja kaksi opettajaa. Kolme poissa ollutta opiskelijaa kävivät valokuvaamassa mielipaikkansa itsenäisesti Suurpellossa myöhemmin omalla ajallaan. Nimenhuudon ja yhteisen ryhmäkuvan jälkeen ryhmänohjaaja jakoi alueen kartan jokaiselle. Ensimmäiseksi opiskelijat kiersivät opettajien johdolla tutustumassa Suurpeltoon. Ryhmänohjaaja kertoi parin tunnin kierroksen aikana Suurpellon alueesta ja sen rakennuksista sekä ympäröivästä luonnosta. Kierroksen lopuksi kokoonnuttiin Infopaviljongin eteen saamaan tarkemmat ohjeet valokuvaamista varten. Opiskelijat jakaantuivat ensin pieniin 4-6 hengen ryhmiin. Jokaisella ryhmällä oli vähintään yksi kamera käytössä.

Tämän jälkeen ryhmänohjaaja antoi jokaiselle opiskelijalle kirjallisen ohjeistuksen valokuvaamista varten. Yhtenä ohjeena oli, että jokainen valitsee oman mielipaikan. Opiskelijoille annettu ohje: *Kiertele ensin rauhassa ryhmäsi kanssa Suurpellon asuinalueella. Katsele ympärillesi ja mieti mikä voisi olla sinun mielipaikkasi Suurpellossa. Ota tämän jälkeen viisi valokuvaa mielipaikastasi. Mieti lisäksi seuraavia kysymyksiä: Miksi valitsin juuri tämän paikan? Mikä herätti huomiosi / mielenkiintosi paikkaa kohtaan? Mikä tekee paikasta erityisen, sinua viehättävän? Mitä ajatuksia paikka herättää sinussa? Mitä nuoret voisivat tehdä tässä mielipaikassasi?* Valokuvaamisen jälkeen nuoret merkitsivät karttaan mielipaikkansa sijainnin.

Seuraavalla viikolla oli valokuvaukseen liittyvä työpaja, jolloin keskusteltiin valokuvauskokemuksista, Suurpellosta asuinalueena sekä arvioitiin projektityöskentelyä. Lisäksi nuoret valitsivat parhaan otoksen ottamistaan viidestä mielipaikkakuvistaan sekä kirjoittivat kuvaan sopivan tekstin Mielipaikkani Suurpellossa. Mielipaikkani valokuvat jakaantuivat neljään eri teemaan: Suurpellon rakennukset (5 kuvaa), luonto (3 kuvaa), vapaa-aika (9 kuvaa) sekä Angry Birds -puisto (6 kuvaa). Teksteissä pohdittiin ja perusteltiin mielipaikan valintaa monipuolisesta.

Rakennusteema: *"Valitsin kuvassa näkyvän paikan, koska pidän alueen kerrostalojen väreistä. Ne piristävät kivasti Suurpeltoa ja ovat kauniita ollakseen kerrostaloja. Haluaisin itsekin asua tuollaisessa talossa."*

Luontoteema: *"Valitsin paikan, koska se oli kauniin näköinen ja se oli mukavaa vaihtelua rakennustyömaihin. Metsä näytti hienolta asuinalueen vieressä ja kallio sai sen tuntumaan "pysyvältä". Paikka on tien vieressä oleva metsä, joka on pienen kallion päällä." Nuoret arvostivat asuinalueen luontoa, rauhallisuutta sekä kauniita näköaloja: "Valitsin tämän paikan, koska se oli rauhallinen. Paikassa viehätti kauniit näköalat ja siitä näki pitkälle Suurpeltoa."*

Vapaa-aikateema: *"Valitsin kuvassa olevan paikan koska harvoilla asuinalueilla on mahdollisuus pelata lentopalloa. Paikka on lisäksi todella viihtyisä ja huolittelu sekä avara paikka nuorille viettää aikaa."*

Angry Birds -puisto: *"Valitsin mielipaikakseni Suurpellosta Angry Birds -puiston. Oli kiva huomata, että kaikki puistot ei ole samantyyliisiä, tylsiä ja teemattomia. Se miten puisto oli teemalla täytetty ja sen ainutlaatuisuus viehätti minua."*

Nuoret kuvailivat seuraavanlaisesti vapaa-ajan tekemisiään mielipaikassaan.

Rakennusteema: "Kerrostalo on söpö ja värit tekivät talosta viehättävän. Talo herätti lämpimiä ajatuksia ja nuoret voisivat oleskella talon ulkopihassa tai sisällä."

Luontoteema: "Paikassa nuoret voivat rentoutua ja ihastella luonnon kauneutta. Luonto on hyvä inspiraation lähde." Sekä: "Paikka on sopiva miettimiseen, piirtelyyn sen rauhallisuuden ja hienon maiseman takia."

Vapaa-aikateema: "Valitsin tuon paikan koska koin, että se on sellainen missä voisin itse viettää aikaa kavereiden kanssa hyvällä säällä. Paikasta tekee erityisen se, että se vaikutti hyvin rauhalliselta lukuun ottamatta työmaan hälinää."

Angry Birds -puisto: "Mielipaikkani soveltuu enemmän pienemmille lapsille, mutta silti illan tullen voi siellä nuorisokin viettää aikaa."

Ryhmänohjaaja tulosti valokuvat, kehysti ja liitti nuorten tekstit kuviin toisen projektissa mukana olleen opettajan avustamana. Suurpelto nuoren silmin -valokuvanäyttely oli esillä KOULII -hankkeen päätösseminaarissa 21.11.2012. Palaute näyttelystä on ollut ajatuksia herättävää ja positiivista. Suurpelto nuoren silmin - valokuvanäyttely on esillä seuraavaksi Omnian ammatitopiston aulassa tammikuussa 2013.

Projektin onnistuminen edellytti opettajien yhteissuunnittelun lisäksi opetusjärjestelyiden ja lukujärjestysten muokkaamista. Opiskelijoilta projekti vaati uudenlaisia projektiopiskelutaitoja, sitoutumista aikatauluihin sekä luovuuden esiin nostamista valokuvauksen keinoin. Projektin tarkoituksena oli saada selville minkälaiset paikat kiinnostavat nuoria ja missä he viettäisivät vapaa-aikaa. Lisäksi parasta arkea -pilotti halusi selvittää mitä nuoret tekisivät mielipaikoissa. Valokuvausprojekti antoi vastaukset asetettuihin kysymyksiin. Nuoria kiinnostavat hyvin erilaiset paikat. Osa nuorista arvostaa luontoa ja rauhallista ympäristöä. Toiset haluavat toiminnallisia paikkoja, joissa voi liikkua, harrastaa ja tehdä yhdessä. Angry Birds -puisto herätti nuorissa sisäisen lapsen ja se koettiin erittäin mielenkiintoiseksi ja leikkimiseen houkuttelevaksi paikaksi. Nuorten ottamat kuvat toivat esille nuorten äänen ja ne lisäsivät hivenen ymmärrystä nuorten ajattelumaailmasta.

Lopuksi

Ulla-Maija Arminen ja Virpi Lund

Valokuvaus pedagogisena välineenä on soveltunut erittäin hyvin eri koulutusasteiden väliselle yhteistyölle. Toiminnallinen käytännön projekti on mahdollistanut sekä yhdessä toimimisen että eri tasoisien teoritiedon opiskelun ja käyttämisen. Kameran käyttö on helppoa ja kameroita on kaikilla. Valokuvaamisen avulla olemme saaneet uutta tietoa eri-ikäisten kiinnostuksen kohteista, olemme oppineet kuuntelemaan toista ihmistä ja hä-

nen mielipiteitään ja kannustamaan toisia tuomaan oma mielipiteensä kuuluviin ja näkyviin. Olemme pystyneet tarjoamaan Suurpellon asukkaille mielenkiintoisen ja helpon tavan ja mallin yhdessä toimimiselle.

Valokuvien kautta eri-ikäisten ihmisten äänet tulevat näkyviksi ja kuuluviksi. Lasten kanssa valokuvattaessa tapaamiset on suunniteltava huolellisesti, mutta toimintahetkellä lapsi johdattelee aikuisen kiinnostuksensa kohteen äärelle, kun hänellä on riittävä vapaus siihen. Tarkentavien kysymysten tekeminen lapselle antaa aikuiselle tietoa lapsen ajattelusta. Lapset kuvasivat konkreettisia rakennustyömaavälineitä, lunta, lätäköitä, luontoa, pihoja ja leikkipuistoja. Nuoria kiinnosti hyvin erilaiset paikat; luonto ja toiminnalliset harrastuspaikat. Nuorilla heräsi oma sisäinen lapsi Angry Birds -puistossa ja se koettiin leikkisäksi paikaksi. Siellä nuorten ajattelumaailma tuli selvästi näkyviin. Asukkaat kuvasivat paikkoja, jotka ovat heille tärkeitä esim. tunnelmaltaan. Asukkaat kuvasivat mielellään omaa kotia tai ikkunastaan avautuvaa näkymää tai arjen kulkureittien maisemia. Heille oli tärkeää saada näkyviin myös aiemmin ottamaan omia valokuvia samasta kohteesta eri vuodenaikoina. He halusivat jatkaa valokuvaamista ja heistä oli tärkeää tallentaa alueen historiaa.

Lähteet

- Berg, B., Lune, H. 2011. Qualitative research methods for the social sciences. Pearson.US.
ESR Projektihakemus KOULII -hankkeelle. 30.6.2010.
Haltia, P., Jaakkola, R. 2009. Osaaminen esiin, Näkökulmia tunnustamiseen ja tunnustamiseen. Helsinki, Edita.
Hankeraportti. 2011. Opintojaksolta Lapsen ja perheen hyvinvointi. Harjunkoski, A., Ikonen, H., Kohonen, E., Paulin, K., Serpola, J., Vänskä, V., Väärälä, T.
Opetussuunnitelma Laurea. 2009. Laurea-ammattikorkeakoulu.
Opetussuunnitelma Omnia. 2009. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia.

Internet-lähteet

- Tietoa Laureasta. Luettu 14.4.2011.
<http://www.laurea.fi/fi/tietoa-laureasta/Sivut/default.aspx>
Tietoa Omniasta. Luettu 14.4.2011.
<http://www.omnia.fi/Resource.phx/sivut/sivut-omnia/omnia/index.htx>